

Motion till riksdagen

1987/88:Ub26

av Lars Werner m. fl. (vpk)

med anledning av prop. 1987/88:113 om
kompetensinriktad vuxenutbildning för psykiskt
utvecklingsstörda, sÄrvux

Sedan 18 År har det bedrivits f6rs6ksverksamhet med sÄrvux. Regeringen lÄgger nu ett f6rslag, som gÅr ut pÅ att ge vissa psykiskt utvecklingsst6rda lagstadgad rÄtt till vuxenutbildning.

I propositionen f6reslÅs att psykiskt utvecklingsst6rda skall fÅ en kompetensinriktad utbildning, som ger beh6righet f6r fortsatta studier eller f6r yrkeslivet och motsvarar de fÄrdigheter som normalt uppnÅs pÅ grundsÄrskolans mellanstadium. Vuxna utvecklingsst6rda som inte bed6ms klara de kraven hÄnvisas till folkh6gskolor och folkbildningens studiecirklar. Vi vet av erfarenhet att detta innebÄr undervisning utan, f6r uppgiften, specialutbildad personal.

Att vara utvecklingsst6rd Är att ha en mognadsprocess, som i mÅnga fall Är oÄndligt mycket lÄngre Än normalbegÅvade individers. Detta innebÄr att mÅnga under sin skoltid inte Är mogna f6r t. ex. lÄsinlÄrning. Även andra f6rmÅgor utvecklas ofta senare, trots fullstÄndig skolgÅng i sÄrskola.

Enligt propositionen skall det i fortsÄttningen inte bli m6jligt att "gÅ om" en utbildning man redan genomgÅtt utom i enstaka undantagsfall. Med kunskap om handikappets natur kan man klart inse att mÅnga utvecklingsst6rda blir utestÄngda frÅn m6jlighet till sÅdan utbildning, som Är n6dvÄndig f6r att klara ett liv i vÅrt f6rÄnderliga samhÄlle. Det Är alltsÅ helt n6dvÄndigt f6r vuxna utvecklingsst6rda att "gÅ om" tidigare utbildning dels f6r att gamla kunskaper skall hÅllas vid liv, dels f6r att nya kunskaper skall tillf6ras.

Omsorgslagen har gett de utvecklingsst6rda rÄtt till ett sjÄlvstÄndigt liv, ofta med eget boende, med rÄtt till arbete och en rik fritid. F6r att kunna utnyttja dessa rÄttigheter beh6vs ofta helt nya kunskaper.

Speciella insatser beh6vs sÅledes f6r psykiskt utvecklingsst6rda. F6r denna grupp handlar det inte bara om att ge vidareutbildning f6r att de skall kunna utf6ra uppgifter ute i arbetslivet. Det handlar om rÄtten till ett vÄrdigt liv. DÄrf6r Är det viktigt att sÄrvux inte enbart omfattar kompetensinriktad undervisning i den mening att utbildningen ger beh6righet f6r fortsatta studier eller yrkeslivet. Den mÅste ha olika nivÅer och vara kompetensinriktad i den mening att den h6jer individens f6rmÅga till sjÄlvstÄndigt liv. Vpk f6reslÅr dÄrf6r att sÄrvux skall omfatta grundutbildning motsvarande bÅde trÄningsskola och grundsÄrskola.

Regeringen stÄller orimliga prestationskrav pÅ utvecklingsst6rda mÄnniskor. BegrÄnsningen av vilka som fÅr tilltrÄde till sÄrvux enligt regeringens f6rslag prÄglas av en mÄnniskosyn dÄr mÄnniskovÄrdet rÄknas efter vad individen presterar. Vpk anser att vÅr solidaritet med de svagare grupperna i

samhället också måste omfatta de allra svagaste. Vuxna utvecklingsstörda skall ha rätt till undervisning av specialutbildade pedagoger oberoende av vilken begåvningsnivå de befinner sig på. De skall också ha rätt till återkommande undervisning, så att gamla kunskaper bibehålls, vilket är en förutsättning för att nya kunskaper kan inhämtas.

Om alla utvecklingsstörda skall garanteras rätt till vuxenutbildning innebär det – enligt skolöverstyrelsens beräkningar – ca 1.540 utvecklingsstörda till en merkostnad av 20 milj. kr. förutom de 15 milj. kr. som anvisas i årets budgetproposition.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att alla utvecklingsstörda garanteras rätt till vuxenutbildning,
2. att riksdagen beslutar att särvox skall omfatta fullständig grundutbildning motsvarande både träningsskolan och grundsärskolan,
3. att riksdagen till särvox för budgetåret 1988/89 anslår 20 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

Stockholm den 30 mars 1988

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Jörn Svensson (vpk)

Björn Samuelson (vpk)

Nils Berndtson (vpk)

Inga Lantz (vpk)